Rodbina Adamovich de Csepin

Da je bil Velenjski grad v rokah plemiške rodbine Adamovich de Csepin spominja grb Karla I. in njegove žene Biance, vzidan na južni strani palacija v grajskem atriju.

Ena najlepših upodobitev Velenjskega gradu na stari razglednici z začetka 20. stoletja. Fotografija notranjosti gradu je iz okrog leta 1934. Ministrstvo za kulturo, INDOK center v Ljubljani, inv. št. 8864s.

Na zgodovinsko prizorišče Šaleške doline plemiška družina Adamovich de Csepin stopa v drugi polovici 19. stoletja. Karel I. pl. Adamovich de Csepin je namreč leta 1858, slabo leto po svoji poroki z Bianco Capello grofico Wickenburg v Gleichenbergu pri Radgoni, postal lastnik šaleških gradov Velenje in Lilienberg, katerih posestvi sta bili združeni že s konca 18. stoletja. Grad je v lasti družine ostal vse do leta 1918, ko je Velenjski grad od baronice Theresie Adamovich de Csepin kupil grof Karl Coronini – Cronberg iz Gorice. Člani družine Adamovich pa so še naprej prebivali na gradu, saj sta bili Karlova žena Olga, rojena grofica Westphalen – Fürstenberg, in Theresia, poročena Adamovich de Csepin, sestri. Theresia naj bi Velenje dokončno zapustila šele med drugo svetovno vojno, ob kapitulaciji Italije leta 1943. Po koncu vojne je grad postal »splošno ljudsko premoženje«.

Družina Adamovich verjetno izvira iz kraja Ciprovac v Bolgariji. Na področje Slavonije se je družina preselila okoli leta 1700 in že leta 1714 je cesar Karel VI. Pavlu Adamoviču, upravniku v Belju pri Osijeku, ki je bil od začetka 18. stoletja v lasti članov kraljevske družine Habsburg, na Dunaju podelil plemiški list z grbom. Njegov vnuk Ivan Kapistran I. je leta 1765 za zasluge in zvestobo od cesarice Marije Terezije prejel v posest Čepin in 6. oktobra 1770 mu je bil na to posest podeljen naslov Čepinski oz. »de Csepin«. Ker je tretji izmed njegovih sinov Rochus Cornelius umrl brez otrok, sta nastali dve družinski veji, čepinska s sedežem v Čepinu, katere nosilec je bil njegov najstarejši sin Paul, in tenjska s sedežem na njihovi posesti v Tenju. Ustvaril jo je drugi sin Anton Kaspar in iz te veje izhajajo člani rodbine Adamovich de Csepin, ki so si svoj novi sedež osnovali na gradu Velenje. Prvi lastnik velenjskega gradu Karel I., katerega oče je bil v obdobju 1818-1825 tudi župan Virovitice, je bil vnuk Antona Kasparja.

V grobnici na starem šmarškem pokopališču so pokopani posamezni člani plemiške družine Adamovich de Csepin, ki je dve generaciji sooblikovala zgodovino naše doline.

Karel I. in Bianca

Karel I. pl. Adamovich de Csepin (1829-1874). Šćitoraci, str. 303.

Bianca Capello, rojena grofica Wickenburg (1837-1912). Zasebna last.

Oče Karla I. Anton Adamovich de Csepin (1808-1848). Šćitoraci, str. 303.

Prvi lastnik velenjskega gradu iz družine Adamovich de Csepin je leta 1858 na osnovi kupne pogodbe z dne 29. oktobra, sklenjene z dotedanjim lastnikom Hubertom d´Harnoncourt – Unverzagtom, postal Karl I. pl. Adamovich de Csepin. Posestnik iz Tenja v Slavoniji, ritmojster in komornik, ki se je leta 1857 v Gleichenbergu na Štajerskem poročil z Bianco Capello grofico Wickenburg, je bil tudi pribočnik bana Josipa Jelačića. Poskusil se je tudi v politiki. Kot slovenski liberalni kandidat v slovenjegraškem okraju je uspešno nastopil na volitvah leta 1870 ter 1871. Pred koncem drugega mandata je zaradi bolezni predčasno odstopil. Umrl je 19. februarja leta 1874, star komaj 54 let, pokopan pa je na šmarškem pokopališču. O njegovem političnem delovanju je Josip Vošnjak v svojih Spominih zapisal, da se je *»pošteno boril v vrsti svojih slovenskih tovarišev za narodne pravice, čeprav je bil po rodu Srb«* (op. navedba narodnosti je v napačna). Po njegovi zgodnji smrti je posest vodila njegova žena Bianca, nato pa njegov najstarejši sin Karel II. z ženo Giselo.

Biancin oče Matthias Constantin Capello (1795-1880). Zasebna last.

Bianca Albertina Ida Maria Capello je izhajala iz družine, ki je do konca 18. stoletja dosegla grofovsko čast. Biancin oče Matthias Constantin Capello je leta 1835 postal guverner Štajerske, velja pa tudi za ustanovitelja zdravilišča v Gleichenbergu. Bianca se je v drugo v starosti 65 let 11. decembra 1902 poročila z grofom Arthujem Augustom Mensdorff – Pouilly-jem. Njegova mati Sophie je bila princesa vojvodine Sachsen – Coburg – Saalfeld ter teta britanske kraljice Viktorije, njen brat pa je bil prvi belgijski kralj Leopold I. Grof Mensdorff – Pouilly je umrl v Velenju 23. aprila 1904. Leta 1912, 19. septembra, je tu umrla tudi Bianca in bila pokopana v grobnici družine Adamovich de Csepin na šmarškem pokopališču. Iz zakona med Karlom I. in Bianco so izšli trije sinovi, Karl II., Ivan Albrecht in Branko ter hčere Irma, poročena s Ferdinandom, grofom Bissingenom, Isabella, ki se je poročila z Lotharjem I. pl. Berksom in Julie (Janesi), ki se je poročila z Ivanom Althofom s Turjaka.

Risba je delo Biancinega drugega moža Arthurja Mensdorffa. Nastala je na potovanju po Bosni leta 1888, ko je Bianca skupaj s svojim drugim možem in hčerko Julie obiskala družino svoje hčere Isabelle, poročene Berks. Na risbi so upodobljeni Lothar I. Berks, ki pomaga Bianci pri sestopu z voza, v ozadju pa stojita Biancina hči Julie ter v uniformo oblečen drugi mož Arthur Mensdorff. Zasebna last.

Karel II. in Gisela

Karel II. pl. Adamovich de Csepin (1865-1940). Tedenske slike 1935.

Gisela, rojena baronica Ritter – Zahony (1864-1939). Zasebna last.

Karel II., najstarejši sin Karla I. Adamovicha de Csepina in Biance, je bil ob smrti svojega očeta star šele devet let, zato je vodstvo posesti prevzela njegova mati. Kasneje je vodstvo posesti prevzel sam z ženo Giselo baronico Ritter – Zahony, s katero se je poročil 14. junija 1886 v kapeli Velenjskega gradu. V zakonu so se rodili štirje otroci: Karel III., Erwin, Maria in Bianca. Obe hčeri sta se poročili v družino Auerspergov, Marija 19. aprila leta 1911 v grajski kapeli Velenjskega gradu z Herwardom s Turjaka, Bianca pa leta 1924 z njegovim bratrancem Adolfom iz Iga. Ker je Marijin mož umrl že leta 1925, je Adolf mladi vdovi pomagal pri vodenju posesti in vzgoji sedmih mladoletnih otrok. Na Turjaku sta med obema vojnama živela tudi Karl II. in Gisela pl. Adamovich de Csepin, starša grofice Marije in grofice Biance. Karl je namreč med prvo svetovno vojno vse svoje prihranke investiral v vojno, zato je ob porazu Avstro-Ogrske bankrotiral in se preselil k hčerini družini na Turjak, kjer je živel do svoje smrti leta 1940. Tako Karl II. kot njegova leto prej umrla žena Gisi sta pokopana na turjaškem pokopališču, kjer je pokopan tudi Marijin mlajši brat Erwin. Karl II. je, verjetno zaradi finančnih težav, velenjski grad že 8. novembra 1913 prodal ženi svojega mlajšega brata Ivana Albrechta Theresii, rojeni grofici Westphalen – Fürstenberg. Njegov najstarejši sin Karel III. je zato kasneje živel in umrl v Budimpešti, kjer še danes živijo njegovi potomci.

Karel II., rojen leta 1865, je bil tajni svetnik in komornik, ter načelnik šoštanjskega okrajnega zastopa. Znan je tudi kot pobudnik ustanovitve velenjskega gasilskega društva, ustanovljenega leta 1897. Na ustanovnem zboru je bil imenovan tudi za prvega načelnika.

Na risbi so pred nekdanjo konjušnico na Velenjskem gradu upodobljeni Alfred baron Ritter, njegova mati in sestra Gisi ter njen ženin Karel II. Adamovich. Opazuje jih Arthur Mansdorff. Na zadnji strani slike je zapisana letnica 1888, Karl II. pa je označen kot ženin, čeprav sta se z Giselo poročila že 14. junija 1886. Poroka je potekala v grajski kapeli na Velenjskem gradu. Zasebna last.

Grofica Marija, rojena Adamovich de Csepin, in njen mož grof Herward Auersperg. Preinfalk, str. 136.

Marijini otroci: najstarejši sin Herward, zadnji turjaški grof, Antonia, Engelbert in Karoline, sedijo pa Franz, ki je umrl v drugi svetovni vojni, Maria Theresia in Karl. Preinfalk, str. 137.

Bianca Adamovich de Csepin in njen mož Adolf Auersperg z Iga, ki sta izginila v povojnih obračunavanjih. Preinfalk, str. 146.

Ivan Albrecht in Theresia

Ivan Albrecht baron Adamovich de Csepin (1866-1929). Zasebna last.

Theresia, rojena grofica Westphalen – Fürstenberg (1871-1950). Zasebna last.

Ivanu Albrechtu je bila leta 1913 podeljena baronska čast. Zasebna last.

Sin Ivana Albrechta Ivan Kapistran III. in njegova žena Stephanie, rojena grofica Pejačević. Zasebna last.

Ivan Albrecht Adamovich de Csepin in njegova žena Theresia sta lastnika Velenjskega gradu postala leta 1913. Tega leta je bila na osnovi kupne pogodbe z dne 8. novembra 1913 lastninska pravica na posest gradu Velenje prepisana na ženo drugega sina Karla I. baronico Theresio. Teresia, rojena grofica Westphalen – Fürstenberg, se je z Ivanom Albrechtom poročila leta 1899. V zakonu so se rodili štirje otroci, sinovi Anton, Josip in Ivan Kapistran III. ter hči Wilhelmina (Minka), ki se je poročila z Gundegarjem grofom Herbersteinom iz Ptuja. Ivan Albrecht je bil zastopnik v hrvaškem in hrvaško-ogrskem saboru, komornik ter vitez malteškega reda. 20. septembra 1913 mu je bilo podeljeno ogrsko-hrvaško baronstvo. Titulo baronov nosijo tudi njegovi nasledniki, ki danes živijo v Zagrebu. Družinsko linijo je namreč nadaljeval tretji sin Ivan Kapistran III., ki se je poročil z grofico Stephanie Pejačević iz Virovitice. V zakonu so se rodile tri hčere in sin Nikola, ki je danes vitez ter veleposlanik Malteškega reda. V letih 1914-1918 je bil Ivan Albrecht tudi župan Virovitičke županije. Bil je solastnik Tenja ter lastnik posesti v Novem selu v Vojvodini ter Velenju, kjer je leta 1929 tudi umrl. Zaradi finančnih težav je družina Ivana Albrechta Adamovicha de Csepina grad Velenje že 17. julija 1918 prodala Karlu grofu Coroniniju – Cronbergu iz Gorice. Družina Theresie in Ivana Albrechta pa je še vedno živela na gradu, saj sta bili Karlova žena Olga in Theresia Adamovich de Csepin sestri. Johann Albrecht je pokopan v Velenju v družinski grobnici, ki je bila postavljena ob smrti Karla I. Ivanova žena Theresia je umrla leta 1950 v kraju Goldegg v Avstriji, njeno ime pa je zapisano poleg moževega na šmarškem pokopališču.

Theresia in Ivan Albrecht Adamovich de Csepin.
Šćitoraci, str. 303.

Žena zadnjega velenjskega graščaka grofica Olga Coronini - Cronberg je bila sestra baronice Theresie Adamovich de Csepin.
Zasebna last.